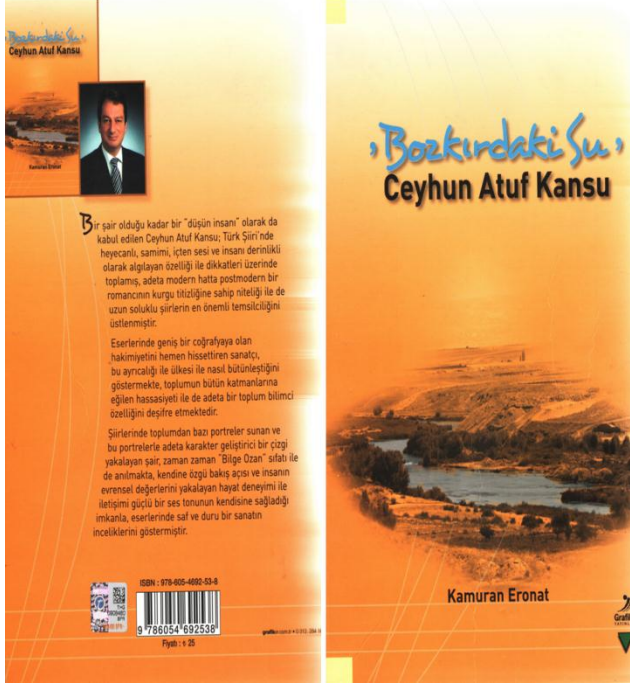

‘Bozkırdaki Su’ Ceyhun Atuf Kansu

**Kamuran ERONAT, Grafiker Yayınları, İstanbul 2014, 256 s.,
ISBN: 978-605-4692-53-8.**

Serdar DEMİRCAN¹

*Dünyanın bütün çiçeklerini diyorum
Bütün çiçekleri getirin buraya,
Öğrencilerimi getirin, getirin buraya,
Kaya diplerinde açmış çiğdemlere benzer
Bütün köy çocuklarını getirin buraya,
Son bir ders vereceğim onlara,
Son şarkımı söyleyeceğim,
Getirin getirin...ve sonra öleceğim.*

¹ Dicle Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Diyarbakır-TÜRKİYE
E-posta: serdardemircandicle@gmail.com

Dr. Kamuran Eronat'ın kaleme aldığı *Bozkırdaki Su Ceyhun Atuf Kansu*, Grafiker Yayınları tarafından 2014'de basılmıştır ve toplamda 255 sayfadan müteşekkildir. Eserde, Cumhuriyet Dönemi Türk Şiiri'nin güçlü kalemlerinden olan Ceyhun Atuf Kansu hayatı, şair kimliği, şiir poetikası, Türkçeciliği, dünya görüşü ve şiirlerinin çeşitli yönlerden değerlendirmesi yapılmıştır.

Yazar, kitabın birinci bölümünü Ceyhun Atuf Kansu'nun hayatı ile alakalı bazı anekdotlara ayırmıştır. Örneğin şairin annesinin İzmir'in işgali, millî konular ve vatanın kurtuluşu noktasında son derece hassas ve mevcut gelişmeleri günlük notlarına kaydedecek kadar da bilinçli ve kültürlü bir kimse oluşu bilgisi yer almaktadır. Yine aynı bölümde baba Nafi Bey'in Kurtuluş Savaşı'na destek vermek için kömürcü kılığına girerek İstanbul'dan Ankara'ya göçüşü de teferruatıyla ele alınmıştır. Birinci bölümde değinilen hususlardan biri de şairin şiirle nasıl tanıştığıdır. Yaşadığı muhitin onun üzerindeki etkileri ve Türk Dil Kurumu'nun açtığı deneme ödülü yarışmasında Köy Öğretmenlerine Mektuplar adlı özgün çalışmasıyla mevcut ödülü almaya hak kazanışı da yine bu bölümdedir. Birinci bölümün sonunda Kansu'nun sevgi, barış, halk, uygarlık, kalkınma, özgürlük ve cumhuriyet yönünde bir dünya görüşüne sahip olduğu vurgulanmıştır.

Kitabın ikinci bölümü ise Ceyhun Atuf'un şiirlerinin tema ve konu bakımından incelenmesine ayrılmıştır. İlk ele alınan da 'çocuk' teması olmuştur. Kansu şiirlerinin büyük bölümünde çocuklarına yer verir. Ondaki bu alanın sebebi ise kitapta şu cümlelerle ifade edilir: *Bir çocuk doktoru olan, onları çoğu zaman ücretsiz muayene eden ve çocuk kayıplarında herkesten çok kendisi üzülen bir sanatçı şiirlerinde elbette çocuk ele alınacak ve çocuk merkezli temalar işlenecektir* (s.53). Çocuklar, masum aşkları ve onlara has heyecan, neşe ve sevgileri ile şiirlerde yerlerini alırlar.

Ele alınan ikinci tema 'tabiat'tır. Şairin çocukluk yıllarından itibaren tabiatla iç içe olduğu, Ankara Etlik ve Bağlum'da doğa ile haşır neşir bir hayat sürdüğü ifade edilmektedir. Bu temanın işlendiği şiirlerde tabiatın verimi, karşılıksız cömertliği üzerinde durulmuştur. Kansu, ülkesindeki tarlaların güzelliğinden herkesin malumat sahibi olmasını ve buraların ressam gözü ve perspektifi ile değerlendirilmesini arzulamaktadır.

'Ölüm', şairin şiirlerinde tematik yeri olan konulardan bir diğeridir. Kitapta beyan edildiği kadarıyla Ceyhun Atuf'u bu temaya yönlendiren en önemli amillerin başında annesini henüz iki yaşında iken kaybetmiş olması gelir. Bu durum onda büyük bir travmaya sebebiyet vermiş ve ölümü kendi bünyesinde derin bir şekilde hissetmesi sonucunu doğurmuştur. Yazar,

Ceyhun Atuf Kansu'nun en çok bilinen *Dünyanın Bütün Çiçekleri* şiirini bu tema içerisinde değerlendirmiştir. Çünkü şiir, Isparta'nın bir köyünde öğretmenlik yaparken bir duvarın altında kalıp vefat eden ve henüz ölmeden önce de son dileği olarak o çok sevdiği öğrencilerine atfen söylediği “Bana çiçek getirin, dünyanın bütün çiçeklerini buraya getirin” sözlerinin sahibi Şefik Sınığ'ın anısı için kaleme alınmıştır. Çocuk doktoru olan şairin şiirlerinde çocuk merkezli ölüm temalarına yer verdiği örneklerle belirtilmiştir.

Bozkırdaki Su Ceyhun Atuf Kansu kitabında ‘yalnızlık’ teması ikinci bölümün dördüncü alt başlığı olarak işlenmiştir. Eronat'ın tespitlerinde annesini kaybetmenin şairi küçük yaşta hayata yalnız başlaması gibi hazin bir durumla baş başa bıraktığı ve şiirlerinin bir bölümünde yalnızlık okyanusuna yelken açtığı bilgisi yer almaktadır. Bir şiirinde on defa “Allah’a ısmarladık” ifadesinin kullanılması yalnızlık rıhtımına doğru bir hareket olduğu yönünde yorumlanmıştır.

‘Yoksulluk’ teması için ise kitapta şöyle bir değerlendirme dikkat çekicidir: *Yaşadığı topluma karşı duyarlı bir duruş sergileyen Ceyhun Atuf Kansu, içerisindeki o yaşatma duygusunun yoğunluğundandır ki şiirlerinde yoksulluktan kaynaklanabilecek yaşam yitimlerini önemsemiş ve bunlara yönelik olarak projeksiyonlarını halka yönelterek, bilinçlenmeye ön ayak olmak istemiştir.* (S.104) Eronat’a göre yoksulluk temasının yoğun olarak ele alındığı şiirlerde küçük insan profilleri okurun karşısına çıkmaktadır. Ayrıca bu temanın adeta yaşamın vazgeçilmez bir kaderi ve parçası olduğuna işaret edilmektedir.

Kendisini; aşkların, isteklerin, dileklerin ozanı olarak gören Kansu, şiirlerinin bir kısmında ‘sevgi ve aşk’ temasını da yoğun olarak işlemiştir. Ancak bu sevgi anne, çocuk, doğa konularından ziyade karşı cins ile gelişen duyguların ele alınışı şeklindedir. Bu temadaki şiirlerde zaman zaman halk hikâyesi mahsullerinden de faydalandığı görülen şairin cinselliği de aşırılığa kaçmadan ve okurun muhayyilesinde çirkin bir intiba oluşturmayacak derecede işlediği yazar Eronat tarafından tespit edilmiştir.

Eğitilmiş ve yüksek bir aile ortamında yetişen ve doktorluğu da bir nevi eğitim aracı olarak değerlendiren Kansu, millî bir mesele olarak telakki ettiği ‘eğitim’ temasını da işlemeyi ihmal etmemiştir. *Dünyanın Bütün Çiçekleri* şiiri daha önce ifade ettiğimiz gibi görev şehidi bir öğretmene duyulan saygının yansımasıdır. Şiirlerinde eğitim ve öğretim gören çocuklara merhamet yüklü bir eğilimin söz konusu olduğu örneklerle kitapta okuyuculara sunulmuştur.

Bozkırdaki Su Ceyhun Atuf Kansu kitabının son teması ise ‘milliyetçilik ve vatan sevgisi’dir. Kamuran Eronat’ın değerlendirmelerine göre dünyaya daima sevgi penceresinden bakan Ceyhun Atuf’un hayat felsefesinde bu temanın büyük bir yeri vardır. Usta şairin milli mücadeleyi anlatan şiirlerinde sanki savaşın kaotik ortamında bizzat bulunmuş bir asker gibi canlı betimlemelerle okuru etkilemektedir.

Kitabın üçüncü bölümü ise Ceyhun Atuf’un şiirlerinin sembolik ve imgesel anlatımın örnekleri ile kullanılan veciz ifadelerin değerlendirilmesine ayrılmıştır. Kitapta yer alan bilgilere göre şiirlerde çeşitli söz sanatları, imge ve sembollerle yoğunlaştırılmış anlam örgüsü estetik bir anlatımın doğmasına vesile olmuştur. Şair, sözcüklerin geleneksel çerçevede kullanılmasıyla kazandığı sembolik değerlerinden faydalandığı gibi kendi sembolik ifade tarzını da oluşturmuştur. Örneğin ‘kırık testi’ sembolü şiirde susuz bir ortamı işaret ederken aynı zamanda şairin bilinçaltını yansıtan bir ayna görevi görür. Çünkü şair, annesini erken yaşta kaybetmiş, sevgiden mahrum kalmış ve hep bir şeylerin eksik hissedilmesi duygusu ile baş başa kalmıştır. *Ne olur her gün bir çocuk daha gülsün, Aşkım bir çocuk gibi saf ve hür koşsun* gibi birçok veciz ifade de yazar tarafından tespit edilip kitapta ele alınmıştır.

Kitabın dördüncü bölümünde Kansu’nun şiirlerinin yapı bakımından incelenmesi yer almaktadır. Bu bölümde şiir içerisindeki uyum ve ahengi sağlayan dış ve iç öğeler de irdelenmiştir. Üçlü, beşli, altılı vd. mısra terkiibinden kurlu olan şiirlerin şema eşliğinde tasnifi yapılmıştır.

Kamuran Eronat’ın bu kitabının son bölümü ise şairin şiirlerinin dil ve üslup bakımından ele alınmasına ayrılmıştır. Alt başlıklarda şiir dilini kavrayış biçimi, dili kullanış biçimi, mısra ve cümle yapıları, dildeki sapmalar, yinelemeler ile değişmeler incelenmiştir.